

Pedersen, Peter Højgård: "Vareæstetik og reklame". In: Litteratur og samfund 27/28 Vareæstetik, Offentlighed, Reklame. København 1978.

Rasmussen, Knud: Udviklingspsykologi. København 1973.

Victoroff, David: "Überlegungen zur Psychosozologie des populären Slogans". In: Prokop, Dieter (Hrsg.): Massenkommunikationsforschung III: Produktanalysen. Frankfurt/M 1973.

Wivel, Henrik: "Kunst, religion og reklame - en billedmontage og en fortolkning". In: Kritik Nr. 55. København 1981.

Helle Alrø er kandidatstipendiat ved Institut for Sprog, Kommunikation og Kulturhistorie, Aalborg Universitetscenter, Anne K. Laursen og Dorte Maarbjerg er cand.phil.'er.

GODA' LILLE FRU KRISTOFF'

- OM DEN KOMISKE TV-REVY "DANSK NATURGAS"

Af Peder Meyhoff

I marts 1968 startede det danske fjernsyn en serie satiriske revyprogrammer med titlen "Hov-Hov". Serien blev en meget stor succes og TV har derfor siden med mellemrum sendt lignende serier, først under samme navn, siden under navne som "Uha-Uha", "Ikk'" og senest "Så Gikk'". Der har dog kun været små forskelle på serierne, og såvel folkene bag programmerne som de agerende skuespillere er kun langsomt blevet udskiftet.

Efteråret 1981 blev de satiriske revyer imidlertid suppleret med den komiske "Dansk Naturgas" (DNG) og efteråret 1984 blev endnu en komisk revy - "UPS!" - lanceret. Det er førstnævnte der vil blive behandlet i denne artikel.

Selvom både satire og komik har oprindelse i oldtidens græske komedier, så er der dog afgørende forskelle på deres funktion og betydning. Satire gør grin med menneskelige svagheder, laster og dårskeber, mens komik søger at få publikum til at grine ved hjælp af gags, vittigheder, rekvisitter mv. Satiren har altså mest med indholdet at gøre, komikken derimod mest med formen. Satiren tilstræber refleksion hos publikum, komikken vil blot underholde det.

De satiriske revyer kan rammende sammenlignes med middelalderens hofnarre - de leverer begge statsunderstøttet satire om bl.a. magthaverne selv. Selvom udfaldene i "Hov-Hov" mv. har sigtet både mod højre og venstre, så har de dog ofte gjort godt og grundigt grin med de såkaldte ansvarlige politikeres mindre heldige ideer og beslutninger. Ganske vist sætter bla. ansættelsesforholdene bestemte begrænsninger på såvel hofnarrens som TV-satirikerens udfoldelsesmuligheder; man skal således ikke forvente at deres satire kan komme til at påvirke den politiske proces. Men alligevel - det er i hvert fald befriende at se politikere og andre ledere blive gjort til grin. Og bevidstheden om at man har latteren fælles med en meget stor del af den danske befolkning gør ikke oplevelsen ringere.

Hertil kommer en anden vigtig forskel på de satiriske programmer og DNG. De

første henviser stort set hele tiden til aktuelle begivenheder og virkelige personer, mens dette kun sker rent undtagelsesvist i DNG. I stedet opbygger DNG sit eget univers med sine egne fiktive personer (hvordan det sker vil jeg senere analysere). For at få det fulde udbytte/den maximale morskab ud af DNG er det således tilstrækkeligt at kende noget til seriens særlige stil og specielle univers. Men det er ikke nok, når det drejer sig om de satiriske programmer - her er det nødvendigt at seeren har i det mindste et overfladisk kendskab til de aktuelle forhold, der gøres til genstand for satiren.

Lad os imidlertid nu vende os mod DNG og analysere det ud fra dets egne præmisser. Det er som nævnt komik, og har dermed til formål at underholde, at få publikum til at grine. Det har derimod ikke til hensigt at vække til eftertanke, tværtimod: hvad enten det direkte er tilsigtet eller ej, så fortrænger komikken for en stund virkeligheden. God komik er derfor også god og effektiv socialterapi.

De spørgsmål man derfor må stille er om DNG faktisk er morsomt, om det kan få publikum til at grine - og i givet fald, hvorfor?

TV-Underholdningsafdelingen betragter i hvert fald serien som en stor succes. Ganske vist foreligger der ikke seer-undersøgelser fra de perioder hvor DNG har været vist, men programredaktør Per Møller Hansen fra TV-U mener dog alligevel at kunne betegne både "Så Gikk" og DNG som "uhyre populære" (i brev af 31-8-1984). Der er derfor programsat både en "Så Gikk"- og en DNG-serie i efteråret 1984.

Imidlertid må det bemærkes, at både de satiriske revyer og DNG sendes på lørdags-aftener. Udsendelserne er derfor på forhånd sikre på relativt høje seertal (men jo også på meget vågne TV-anmeldere og andre kritikere).

Men morsomt er det - det er i hvert fald tydeligt at det indbudte studiepublikum morer sig fint under optagelserne. Også min egen subjektive vurdering af DNGs evne til at fremkalde latter er generelt positiv. Der er ganske vist en del tynde sketches (og nok for mange i den første DNG-serie fra 1981), men de opvejes af andre sketches og (især de) længere optrin.

Jeg må her indskyde at det naturligvis er en betænkelig sag at sidde ved skrivebordet og definere hvilke indslag der er morsomme og hvilke der ikke er det. Det er ligesom ved al anden underholdning indiskutabelt, at forskellige modtagere har forskellige præferencer - ja, selv den samme modtager kan i forskellige situationer have forskellige præferencer. Jeg kan ikke - heller ikke i en analyse-sammenhæng - hæve mig over min egen subjektive oplevelse af DNG, kun forsøge at analysere mig frem til årsagerne til disse oplevelser. For mig kan nogle sketches være godt, andre dårligt spillede. Pointerne kan ligeledes være af forskellig kvalitet, men det vigtigste er at de egentlig blot er dramatiserede vittigheder, og derfor mest naturligt hører hjemme på en lejrskole eller en hyttetur. Sketches er - stadig efter min opfattelse - en slags trivial-komik, som selvfølgelig godt kan være morsom, men kun sjældent resulterer i den helt store medrivende latter. Når omvendt opbygningen og brugen af det særlige DNG-univers får mig til at more mig, skyldes det bla. imponerthed over den fantasi og kombinationsevne der ligger bag.

Fakta om DNG

Forbilledet for DNG er Per Pallesens Hjørring-revyer, og DNG er dermed et eksempel på en (tribune-)underholdningssucces, der er blevet omplantet til TV. Herved bliver publikum nok større, men til gengæld mistes den umiddelbare kontakt mellem skuespillere og publikum, der kan være afgørende for om det bliver succes eller fiasko. For at omgå det problem er de enkelte DNG-programmer imidlertid blevet optaget foran et indbudt publikum. Bagefter er optagelserne blevet redigerede og sendt senere. Der har hidtil været sendt 2 x 5 programmer med DNG; den første serie på 5 lørdage i oktober 1981, den anden på lørdage i marts 1984. Den første serie bestod stort set kun af enkeltstående sketches og andre korte indslag med kun få ansatser til opbygning af et specielt univers. Den anden serie bestod herudover også af en del længere optrin - specielt kan nævnes de faste og meget lange optrin, hvor fru Kristoffersen besøger hr. Matthiesen i dennes butik. Herudover har der været sendt to enkeltstående DNG-programmer, et nytårsaften 1981 og et andet 24. april 1982. Det sidste var dog et sammendrag af de 5 første udsendelser, specielt redigeret til den årlige Montreux-festival.

I denne artikel vil jeg imidlertid koncentrere mig om de 5 seneste programmer - eller 'udslip' som de hedder i DNG-jargonen. De blev som nævnt sendt 5 lørdags-aftener, efter hhv. 3 x "Gamle Danmark" (med Paul Hammerich) og 2 x "Lørdags-gæsten" (med Susse Wold og Jesper Klein). Der var i alle tilfælde tale om lørdagsflader, der var specielt opbyggede af TV-U, men i modsætning til andre lørdagsflader var der altså ikke tale om direkte fjernsyn. Skuespillerne var Tommy Kenter (TK), Per Pallesen (PP) og Kirsten Peuliche (KP), og med ved flygelet desuden Poul Godske, der også havde komponeret musikken. Teksterne var skrevet af Arne Forchhammer og Henrik H. Lund; Per Pallesen havde instrueret og Bent Olsen produceret. Alle 5 udslip varede 25 minutter og de var opbygget på samme måde med a) en indledning (på ca. 1½ minut), b) en række korte indslag (ca. 13 minutter), c) et sammenhængende spil med fru Kristoffersen og Matthiesen (op til 8-9 minutter), og d) afslutningen (ca. 2½ minut). Såvel indledningen som afslutningen er næsten identisk fra gang til gang, men indeholder dog forskellige variationer der alle har til formål at få smilet frem hos publikum. De korte indslag består primært af små sketches, dvs. enkeltstående vittigheder i dramatisk udformning. Sketchene er suppleret med enkelte længere optrin (enten som dialog eller som egentlige små spil - men i begge tilfælde med flere gags/vittigheder inden den afsluttende pointe). Videre er der monologer og sange samt i 4 tilfælde også step- eller musikumre. I alt er der på de 5 x ca. 13 minutter 52 forskellige indslag, hvilket giver en gennemsnitslængde på 1 minut og 15 sekunder pr. indslag. Tempoet er således ret højt, og denne del af programmerne fører derfor stort set kun til en 13 minutter lang række af små grin. De fleste optrin samt enkelte sketches, monologer og sange hæver sig over dette gennemgående noget flade niveau, nogle fordi de er lange nok til at opbygge overraskende og effektfulde slutpointer, andre fordi de på virkningsfuld måde gør brug af det særlige DNG-univers (og de mest vellykkede er/gør begge dele).

Indholdet i de enkelte indslag

Som nævnt er det især formen, der arbejdes med i komik. Og spørgsmålet er derfor om man overhovedet kan lave indholdsanalyse af komik. Der er givetvis også eksempler på komik helt uden indhold, men i de fleste tilfælde er der dog et indhold i form af referencer til personer, begivenheder eller fænomener uden for det

aktuelle komiske univers. Ofte gør komikerne grin med noget eller nogen - det kan være med tilfældige fænomener eller fiktive personer, men det kan også være med fx århusianere, svigermødre eller andre grupper med et mere eller mindre komisk image.

Jeg vil derfor skelne mellem 3 former for komik. Nærmest beslægtet med satiren har vi den fordomsfyldte komik (eller 'syndebukke-komik'). Det er en form der gør sig lystig over folks/gruppers/nationers/køns påståede eller reelle kendetegn. I en del tilfælde er der tale om affaldsprodukter fra satiren, fx når kapitalister fortsat fremstilles med høj hat, jakkesæt og pengesække med \$-tegn på eller når jøder fremstilles specielt pengegriske. Ofte spiller denne type på en mere eller mindre bevidst modvilje mod bestemte befolkningsgrupper. Det kan som nævnt være svigermødre eller århusianere, men det kan også være offentligt ansatte, pædagoger, (kystbane-)socialister, langhårede, grønlandere, tyrkere, svenskere, bønder, kvinder og mange andre. I andre tilfælde gøres der grin med (som regel) kendte enkeltpersoner; også her vil der hyppigt være tale om personer som afsenderen nærer modvilje imod. Det karakteristiske er imidlertid at det ikke er de egentlige årsager til modviljen der tematiseres, men derimod blot overfladiske kendetegn eller evt. blot ubegrundede fordomme.

Forskellen mellem satiren og den fordomsfyldte komik er således, at hvor den første retter sig mod folks karaktermasker eller holdninger, så retter den sidste sig blot mod ydre kendetegn. Latterliggørelsen af sådanne kendetegn kan godt støtte satiren, gøre den mere præcis, men står det alene bør det principielt ikke kaldes satire. I mange tilfælde er den fordomsfulde komik ovenikøbet direkte et politisk kampvåben på lige fod med satiren, men reaktionært, rettet den modsatte vej - de privilegeredes (eller uoplystes) våben mod uønskede samfundsforandringer.

Der er imidlertid ingen egentlige eksempler på fordomsfyldt komik i DNG; enhver seer kan trygt åbne for disse programmer uden risiko for at komme til at føle sig krænket. Mest kontroversiel er DNG, hvor der gøres grin med den lidt mere end midaldrende fru Kristoffersens tunghørhed. Herudover er der en sketch, hvor PP optræder med en noget karikeret neger-maske, samt to andre hvor KP er klædt ud som kineserinde. I ingen af disse tilfælde hentydes der dog til deres etniske eller kulturelle baggrund.

Som bekendt er indholdet i de satiriske TV-revyer ("Hov-Hov" mv.) derimod ofte temmelig kontroversielt, og ved flere lejligheder har det resulteret i mediepolitiske sager, fx når revyerne har gjort grin med dronningen eller fædrelandet. En tidlig monolog om en polsk jøde i Danmark indbragte ovenikøbet en officiel polsk protest. Og mange gange må både politikere og folk med bestemte politiske holdninger føle sig urimeligt behandlet.

Den anden type komik benytter ikke upopulære eller undertrykte personer eller samfundsgrupper som sine ofre, i stedet benyttes tilfældige, fiktive personer. Denne type er ret almindelig i DNG - der bliver gjort grin med den pralende og selvhævdende mand (LM/-Lejf Møller), af drengen med de ufølsomme forældre (Birger) og af restaurationsgæsten, der får en lagkage i hovedet. Et særligt offer er pianisten PG, der både må finde sig i at få trukket sine forskellige kunstige skæg af og få drysset mel i hovedet.

Imidlertid kan man også knytte nogle bemærkninger til det at gøre grin med fiktive personer. I hvert fald hvis disse er sagesløse. Og det er ovenfor nævnte Birger. Derimod er både den pralende LM og restaurationsgæsten selv ude om det. Det lyder lidt af banal forargelse, men jeg mener det handler om mere. Hvorfor griner man fx af disse sketches med Birger?

Faren (PP): Birger!

Birger (TK): Ja far!

F: Birrrger!

B: Ja far!

F: Så er det sovetid!

B: Ja, må jeg så godt få min nye sutteklud?

F: Selvfølgelig min dreng, jeg lægger den ud under måtten!

Moren (KP): Birger!

B: Ja mor!

M: Biirrrrggeerr!!!

B: Ja, jeg er her, mor!

M: Vil du ha' din skipperlabskovs?

B: Ih ja, jeg elsker skipperlabskovs, det kan du tro, det vil jeg fanneme gerne ha'.

M: (tager huen af B, og hælder maden ned i hovedet på ham).

B: (ser ked ud).

M: (kommer frem på scenen, ser på B, der sidder med mad i håret og ansigtet):
Den dreng har aldrig andet end mad i hovedet!

(I såvel disse 2 som de øvrige 5 Birger-sketches er TK som Birger iført tophue

og har en stor bamse under armen. Han befinder sig på forscenen, mens faren eller moren bagfra stikker hovedet ud gennem et vindue - men først efter at have lavet en åbning i persiennen).

Sort humor javel, men hvorfor er det morsomt at se en lille godtroende dreng blive snydt og skuffet. Meningen kan trods alt næppe være, at vi skal more os over persienne-familiernes hårde børneopdragelse. Når så mange blandt studiepublikummet morer sig, skyldes det så at den voksne TK er klædt ud - og agerer - som lille dreng? Eller det uventede i forældrenes slut-replikker? Eller publikums behov for at more sig over en, der er endnu mere uheldig end dem selv? Men er det i det hele taget hele publikum der morer sig? Det er spørgsmål kun en empirisk receptionsanalyse kan give svar på.

Det er i øvrigt interessant at DNG-staben selv er kritiske over for det at være morsom på andres bekostning - eller i hvert fald foregiver at være det. I et af udslippene fra den første DNG-serie (1981) har TK en monolog, hvor han nævner en række eksempler på gamle stumfilmgags der - med hans ord - ikke er morsomme. Det drejer sig bla. om at vælte andre med stiger, rive deres tøj i stykker, træde på deres tæer, hælde vand i deres hår, smide lagkager i hovedet på dem - og at give andre gode forhåbninger på et falsk grundlag (fx række dem en cigaræske der viser sig at indeholde en røgbombe eller en blomst, der er fyldt med peber). Imidlertid svækkes TKs troværdighed af, at han samtidig illustrerer de forskellige gags på sin assistent! På trods af den latter dét vækker, så er budskabet alligevel at disse gamle Chaplin- og Gøg & Gokke-gags ikke er morsomme. Og bortset fra de 7 Birger-sketches og et restaurationsoptrin, hvor PP får hældt suppe ned ad nakken og TK både suppe og lagkage i hovedet, så befinder såvel de korte DNG-sketches som de længere optrin sig over dette niveau.

Den tredje type komik betjener sig ikke af ofre overhovedet - og som det gerne skulle være fremgået ovenfor, er det den type der er mest almindelig i DNG. Skal man give den et tilnavn må det blive ren komik, netop fordi den ikke er forurennet af den (teknisk set) primitive brug af sydebukke eller ofre. Hermed argumenterer jeg altså implicit for at det er en større kunst at skabe komik uden brug af ofre end med.

De enkelte indslags temaer er ikke på nogen måde kontroversielle. Langt de fleste

er rent komiske, enkelte pjatter med samlivets vanskeligheder, og kun 2 henviser direkte til konkrete forhold uden for DNG-universet. I det første af disse kommer TK og PP pludselig ind på scenen, løfter PG (der er klædt ud som postbud!) op ad stolen og bærer ham ud. Da KP overrasket spørger dem hvorfor, svarer de "Nogen må jo sørge for at posten bliver bragt ud!". Den henviser til de mange postforsinkelser i hovedstadsområdet, og er i øvrigt delvis kopieret fra en sketch med samme tema i DNG-serien fra 1981.

I det andet tilfælde optræder KP som regeringens "spare-talsmand". Jeg vil citere hele monologens tekst som - bortset fra at komikken kommer til at dominere til slut hvor teksten knækker over - ellers efter min opfattelse er et vellykket eksempel på både komik og politisk satire. Det skal bemærkes at KP står på en talerstol, er klædt i nålestribet jakke, bærer briller, har håret samlet i nakken, er iført en lille grå hat og naturligvis helt behersker sin mimik. Det er den stive og kedsommelige embedsmand vi ser, men ordene er derimod af helt modsat karakter:

Hm, hm.

Når jeg i aften står her for åben skærm, så er det for at offentliggøre regeringens nye spareplan. Der skal skæres ned og spares alle vegne, således også her. Se det danske alfabet indeholder jo en del bogstaver. Vi begynder med at spare det ene væk, nemlig det bogstav vi kalder 't'. De kan sagens undværes. Herregud, der er niogyve bogsaver i alfabe. En nedskæring på en niogyvende del, altså re-komma-re procen, er dog ålelig og ænk hvad de beyder. En niogyvendedel af alle fejl vil forsvinde, og vi kan fyre en niogyvendedel af alle sekreæerne på de offendlige konorer. Ja, nu hels ikke min egen sekreær. Alle mandfolk er skrupossede med hende - de er så ænderne løber i vand. Hun hedder Ove. Sød, men sjuske. Jeg snubler alid over hendes aske i forkonore. Ja, men hun er laber. Sikke en alje! Hun ligner, hun ligner en sumfilmsjerne fra yverne. Hm, nåja, der blev jeg hel priva (smiler undskyldende). Jeg håber de kan holde and for unge. Vi går videre. Jeg skulle gøre rede for regeringens anker besparelserne. Jeg har allerede nævn a man fjerner en nyogyvendedel af asterne på skrivemaskinernes astaur. Bøger og aviser vil kun fylde oegyve niogyvendele. Resen spares. For eksempel Ålborg Sifsidende blir knap så ung og og knap så yk (utydeligt). I skolen kan man spare en hel del krid på avlen, og for nogle byer er de ligefrem en fordel, ænk bare på Arm. Næh, der sker nogle - rods rusler og idens egn er imen nær. Nu er de os, der er ved magen, de er vores yr. Og vi har inge a abe. Vi vil kæmpe for riges arv. Vi danske vil gå gennem ilværelsen syngende og rallende. Modsand, modsand vil jeg beegne som arvelig, ovenikøbe emmelig arvelig.

Og vi vil videre frem, snar vil vi spare endnu e bogsav, nemlig bogsave 's'. Og de er heller ikke urolig lem. Når ommerferien er forbi og folk ar hjem fra rand og ol, fra ommerhue og urihoeller å går vi videre med bogaverne 'b' og 'g' og 'h' og 'j' og å videre. Og inden jul kan vi nøje med a ige (mimer), og de vil fannerne være en fordel.

På det komiske plan ligger spændingsfeltet dels i kontrasten mellem KPs kedelige fremtoning og hendes morsomme behandling af sproget, dels i mange af enkeltordene, der uden t'er (og til sidst også uden s'er) ofte får en helt anden betydning, fx hvor sekretæren, der hedder Ove, smider asken i forkontoret og har en flot alje. Og hvor regeringen vil kæmpe for riges arv. Og endelig har det komiske effekt, at den stive og beherskede talsmand pludselig forløber sig, bliver privat og med et undskyldende smil må stoppe op og vende tilbage til besparelserne. På det satiriske plan får vi illustreret hvordan selv små - og tilsyneladende velbegrundede besparelser kan resultere i kaos og manglende funktionsdygtighed. I hvert fald dele af publikum vil opfatte det som et velrettet spark til den aktuelle borgerlige regering og dens nedskæringsplaner.

Virkemidler - Det interne univers

Som flere gange nævnt er 'det særlige DNG-univers' forklaring på en meget stor del af seriens effekt. Med dette begreb sigter jeg i første række på brugen af faste personer (fx Birger og fru Kristoffersen) og faste replikker (fx PPs "Å lige på en studs"). Men mere generelt er faktisk alt integreret i dette univers; det gælder også måden de enkelte udslip afvikles på samt kulisser og rekvisitter. Man kan beskrive de 5 DNG-udslip som 5 syntagmer, opbyggede af paradigmer, hvoraf en stor del er identiske fra gang til gang, og hvoraf en anden stor del kun er en smule forandrede. De enkelte syntagmer eller udslip er derfor på én gang meget ens, men dog alligevel også forskellige.

Afviklingsrytmen. En vigtig del af årsagen til DNGs succes er det tempo de enkelte udsendelser afvikles i. Det går hurtigt - sommetider sågar så hurtigt, at seeren går glip af en pointe! Det gør dog ikke så meget, for den næste følger lige efter. Som tidligere nævnt er tempoet imidlertid også en af DNGs svagheder - det levner ikke tid til opbygning af komplicerede og spændingsfyldte optrin, og giver derfor heller ikke lejlighed til den helt store moro. Dette problem var især udtalt i den første DNG-serie; her i den anden fungerer de mange korte indslag nærmest som opvarmning før det lange optrin med fru Kristoffersen og hr. Matthiesen (fremover K+M).

Foruden tempoet er også den rappe klipning med til at skabe kontinuitet. Der er bogstaveligt talt ingen pause mellem de enkelte indslag, undertiden er der sågar tale om overlaping (ved hjælp af musikken). Det skal her indskydes, at jeg taler om de færdige udsendelser. Det er ikke muligt at sige noget om hvor længe pauserne har været under optagelserne, men under alle omstændigheder har studiepublikummet haft bedre overblik. De har derfor næppe haft den samme følelse af opskruet tempo og meget rappe overgange som seerne får.

Indledningen. De enkelte udslip starter hver gang med en kombination af genkendelse og overraskelse. Genkendelse fordi indledningen stort set er ens hver gang, og overraskelse fordi der ændres på forskellige detaljer. Indledningen starter hver gang med billedet af en tegning, der efterhånden som billedformatet bliver større viser sig at være en plakat som hænger over pianisten PG, der er udstyret med falsk skæg - evt. også hat og/eller langt hår. På lydsiden hører vi først et brudstykke af en ældre dansk sang og derefter starter velkomstsangen (det er skuespillerteamet der synger begge sange). Samtidig klippes til totalbillede, der foruden PG også viser de syngende TK, KP og PP stående midt på scenen. Udover at være en 'goddag-igen-sang', præsenterer den også de 4 personer på scenen. Når sangen er færdig råber KP "One more time" og præsentationen af PG gentages, men nu i et lavere tempo. Herunder går TK, KP og PP på tæer og med løftede knæ (som om de sniger sig afsted) om bag PG og hiver skæg og evt. også hår og hat af ham. Bagefter løber de igen ind midt på scenen, hvor sangen afsluttes med "og dermed har vi sluttet vort goddag-farvel". Nu stopper den forreste af dem op og de andre løber ind i ham, hvilket forårsager et harmonikasammenstød der suppleres med, at de i pjanket stemning siger goddag og farvel til hinanden. Indledningen sluttes med at en af skuespillerne drejer plakaten rundt, så der i stedet kommer en sækkepibe til syne. I alt varer det hele som nævnt kun ca. 1½ minut. Variationerne optræder bla. i plakaten, som i de 3 første udslip forestiller en sol og i de 2 sidste en stjernehimmel. De danske sange er forskellige fra gang til gang, PGs skæg er ligeledes forskellige og i et par tilfælde har han også enten hat og punker-hår eller langt hår. Endelig kan nævnes verslinien, hvor TK præsenterer KP med ordene "og her i midten er det altså Kirsten I ser" - men i et par tilfælde ændrer det til "...Kirstens barber" eller "...Kirsten med fler".

Afslutningen. Også afslutningerne er ens med variationer, her dog først til

allersidst. Afslutningerne markeres hver gang med at KP stående ved siden af PG begynder på en lidt vrøvlet og indholdsløs sang om stjerner. Lidt efter (dvs. efter at have afført sig K+M-kostumerne) stiller PP og TK sig på hver side af hende og synger med. Langsomt formindskes billedformatet og plakaten (der igen er blevet vendt fremad) kommer i fokus. DNG slutter således med samme billede, som der indledes med. Når sangen er slut ruller credits over skærmen, akkompagneret af en lirekasse. Mod slutningen af credits øges billedformatet og det afsløres, at credits vises indbygget i lirekassen, som i øvrigt drejes rundt af en person i abekostume (se nedenfor om aben Ramona). De to andre skuespillere kommer til og opfører sammen med aben et lille pardannelses-optrin, der i de 4 første udslip resulterer i at KP (evt. udklædt som abe) bliver ladet alene tilbage ved lirekassen. TK og PP (hvoraf den ene eller begge også kan være udklædt som aber) går derefter sammen om bag tæppet - en sortie med klare erotiske undertoner! I det sidste udslip, hvor alle 3 har abekostume på, går de imidlertid alle ud sammen (mens lirekassemusikken fortsætter på trods af at håndtaget ikke drejes rundt). Derefter hører vi høje glædeshyl og fra et kamera bag tæppet ser vi skuespillerne tage ansigtsmaskerne af og kaste sig over kagerne i Matthiesens butik (som det afsluttende K+M-optrin netop var blevet udspillet i). Da PP opdager at kameraet iagttager dem kaster han en lagkage imod det - han rammer og dækker dermed for ædegildet. Billedet fryses og oveni vises flg. indskrift: "Tak for denne gang og på gensyn".

Scene, kulisser, kostumer mv. Også scenen, kulisserne mv. er ens fra gang til gang - kun kulisserne til K+M-optrinen er forskellige; der er ganske vist hver gang tale om en forretning, men det er 5 forskellige forretninger.

Scenen er delt i to dele hvoraf den forreste er placeret foran tæppet. Forscenen skyder sig frem imod publikum, og det er her de fleste kortere indslag afvikles. Såvel scenegulvet som standard-kulissevæggene (og i øvrigt også skuespillernes standard-tøj) er hvidt. Kulissevæggene er ret neutrale med et antal sorte portrætter som stilfærdig kontrast til det hvide. Portrætterne skal se gammeldags ud, men er tydeligt stiliserede. Kun i K+M-optrinen er der tale om egentlige kulisser. På bagscenen står en stumtjener, på hvilket de forskellige kostumer hænger. Det tempo de enkelte udslip afvikles i giver imidlertid kun sjældent tid til større omklædninger, og der bruges da også relativt få forskellige beklædningsgenstande; det er således samme frakke TK har på, både når han spiller Alf (se nedenfor) og

fru Kristoffersen - men i sidstnævnte tilfælde suppleres den med en ræv og en lille hat med slør og perler. Og Birger-kostumet fx består blot af en strikket tophue og en kæmpebamse. Der er således også her en høj grad af ensartethed kombineret med en udstrakt brug af let udskiftelige rekvisitter, der endda hyppigt blot har symbolsk karakter.

Fru Kristoffersen og hr. Matthiesen. Som flere gange nævnt udgør K+M-optrinen højdepunkterne i de enkelte DNG-udslip. Der er flere årsager hertil, men længden af optrinen (op imod 8-9 minutter) samt - også her - kombinationen af det genkendelige og det overraskende er de vigtigste. Af hensyn til artiklens omfang vil jeg her indskrænke mig til at opregne de (vigtigste af disse) gennemgående paradigmer:

- Matthiesen (M) har i hvert udslip åbnet en butik, men deres art er forskellig fra gang til gang.
- M synger en vrøvlet indledningssag, hvis ord og musik tillægges omskrivninger af forskellige kendte navne.
- M bliver gradvis mere familiær når han hilser på K - han ender med blot at kalde hende 'lille Kristoff'.
- Den små-erotiske undertone mellem M og K - der kulminerer til sidst i DNG 5.
- M bruger forskellige engelske ord og vendinger, fx "Sit!", "Yes, my boys" og "What do you have in your task today?".
- M: "Å lige på en studs!".
- K: Det er ellers en dejlig (...) butik De der har fået banket ned!
- Den hørehæmmede K opfatter ikke Ms gentagne "Sit!" og tilsidst skubber M hende ned på en stol.
- KP optræder i 4 af udslippene i forskellige biroller, 2 gange er hun aben Ramona (M: "Back to the jungle!"), 1 gang klokkeblomst (fra Peter Pan) og en gang smørtyv, dvs. en tyv der stjæler smør. (I det femte udslip optræder en kvindelig stand-in som havfrue).
- På Ms opfordring fremdrager K forskellige genstande fra sin taske. Det er altid genstande som på en eller anden måde har noget at gøre med Ms aktuelle butik, fx den nederste del af et hesteben (en "følfod fra Klovtofte-krydset") i dyrehandelen, en frø med vinger ("fuglefrø") i planteforretningen og en kage med indbygget kuk-ur i bagerforretningen.

- K betegner en del af de fremdragne genstande som "guf" af en eller anden art, fx "vidunderguf".
- I hvert optrin indeholder en af genstandene en indbygget cerut som M får at ryge på, i fx bageri-optrinet er cerutten anbragt i et stykke wienerbrød (en "vandtobakkelse").
- Cerutterne bliver antændt vha. ligthere, der er indbyggede i andre af Ks genstande, fx en udstoppet ilder eller en brændende kærlighed (blomsten - selvfølgelig!). I et tilfælde er cerutten anbragt i munden på hovedet fra en voksmannequin, mens lightereren sidder i anus på halepartiet fra en voksmannequin.
- Generelt låner dialogen mange steder fra; i udslip nr. 4 har M således to replikker, hhv. "Den glæde som De mig givet har, skal ingen fra mig tage" og "Det var nu man skulle ha' haft en due, så kunne man ha' taget duen med til abegilde"; som begge bygger på Ingemanns salme "Julen har bragt velsignet bud".
- Hvert optrin slutter med at K går, fordi hun skal hjem og passe sin forretning, fx advokatvirksomhed, skønhedssalon eller optikerforretning. I det sidste udslip kommer hun dog til at gå ind i Ms "privat" - og M følger efter hende! Og det er indiskutabelt, at de har til hensigt at have samleje, i hvert fald lyder slutreplikkerne således: M: "Vi må passe på, lille Kristoff"/K: "Jamen hvis det går galt, så gifter vi os!".

Også her ser vi hvordan dialogen - optrinene i øvrigt - hele tiden kombinerer det kendte og forventede med det overraskende og overrumplende. Og videre, hvordan begge dele er vævet ind i referencer dels til tidligere K+M-optrin, dels til tilfældigt udvalgte elementer af verden uden for studiet.

De små indslag. Som tidligere nævnt fungerer de kortere indslag nærmest som opvarmning til K+M-optrinene. Også de fleste andre af indslagene karakteristika har været omtalt: de har forskellig længde (fra få sekunder til flere minutter), de tematiserer (med sparetalsmanden som vigtigste undtagelse) stort set ingen seriøse emner. Ofte er der blot tale om ordspil, som fx når TK flytter et bord, der så bliver "ta'-selv-bord", når PP som hr. Nicolaisen ser trist ud, fordi han lige er blevet skilt - og derfor går rundt som sandwichmand med skilte for og bag. Eller når KP udklædt som kineserinde kommer med en skål "ris til egen røv" - og når telenfonen ringer, PG tager den og der løber ris ud af røret, ja så er det "ris-telefonen", der har ringet. Disse helt korte indslag fungerer på samme måde som pauseklovne i cirkus; de sørger for at der hele tiden sker noget på scenen og sikrer, at de optrædende bliver klædt om og får rekvisitter klar. Af samme grund inddrages PG

af og til, således at to af de tre skuespillere kan klæde om samtidig. Denne type indslag er sjældent særligt morsomme, men de sikrer at publikum ikke begynder at kede sig eller miste stemningen.

Generelt er indslagene morsommere jo længere de er. De fleste har imidlertid ikke andet til fælles end at de er morsomme og på ingen måde kontroversielle. Blandt de mest vellykkede er et optrin, hvor parret PP og KP har besøg af PPs arbejdsgiver, direktør Harmsen (TK), som er udstyret med en påfaldende stor næse. I dialogen under middagen kæmper PP og KP en vanskelig kamp for at undgå at bruge ordet 'næse', for ikke at såre direktøren. Men selvfølgelig går det galt da denne er på vej ud af døren: "Rigtig god tur", siger PP, mens KP af bar anstrengelse kommer til at ønske "Lykke på næsen". En sang hvor KP som plejehjems-beboer synger om at være forelsket i en af de andre beboere, kan specielt nævnes for dens følsomhed; i de øvrige tilfælde hvor emner som kærligheds- og samlivsproblemer tematiseres sker det altid på en pjanket og overfladisk måde.

Også de to optrin med Alf (TK) og LM = Lejf Møller (PP) skal fremhæves. De er begge opbygget på samme måde - to gamle skolekammerater mødes på en bænk; LM er i overstadigt humør og fuld af pral, i det ene tilfælde om sin fantastiske kondition, i det andet om de mange kærestebreve han modtager fra berømte amerikanske skuespillere. Under dialogen griner han nærmest kontinuerligt af sine egne bemærkninger og dunker begejstret den skrutryggede og kedsommeligt udseende Alf i ryggen, så denne næsten er ved at falde ned af bænken. Begge gange er det imidlertid Alf der tager det sidste stik hjem, men først efter at LM har forladt scenen. I det ene tilfælde viser det sig at Alf har badetøj på under frakken, angiveligt fordi han skal svømme til Århus, da han ikke har tid til at vente på færgen. Og i det andet tilfælde finder han nogle kærestebreve frem fra lommen - bla. fra dronning Silvia og Lady Di. Derimod har LM ikke kunnet fremvise sine breve - selv påstår han at det er for ikke at risikere at pressen skal få fat i brevene.

I øvrigt er der også andre indslag end Alf+LM-, Birger- og K+M-optrinene der benytter sig af genbrug på en eller anden måde. Ovenfor er nævnt sketchen med TK og PP, der bærer PG udklædt som postbud ud. Senere i samme udslip gentages optrinet, men denne gang er PG imidlertid klædt ud som stationsforstander. I et

andet tilfælde bærer TK og PP en skænk over scenen, og idet de skal til at gå gennem døren råber de "Tak for skænken" til KP. Også denne sketch gentages senere, men denne gang råber de "Tak for drinken". Og PP udfylder flere gange lidt tid ved at agere tjener der vifter fluer væk med et viskestykke - og sidste gang vælter han et bord med viskestykket. I sidste udslip er der først en kort scene, hvor PG sidder og spiller med tærne i et fad med vand - og vi ser hvordan PP tømmer en pose mel ned i vandet. Hvorledes det rent teknisk går til, skal jeg lade være usagt, men senere (efter ca. 5 minutter) er melet blevet til dej, og PG sidder nu og ælter løs med fødderne (KP: "Nå, det er nok æl'te time, hva"). I øvrigt følges dejtemaet op i det efterfølgende K+M-optrin (i en bagerbutik), hvor en bønne med dej bogstaveligt talt hæver over alle bredder.

En del af DNG-universet er skabt allerede i DNG-serien fra 1981. Således introduceres såvel LM og Alf som K+M her - men i mindre gennemført form: i et af optrinene er det således Alf der bliver til grin, og K+M-optrinene er meget kortere end i 1984-serien. Der er foruden disse roller flere andre eksempler på genbrug -en af vittighederne går sågar nærmest ordret igen (den med at man kan kende blindtarmen på at den er den eneste med gult armbånd).

Skuespillerne. En bestemt ikke uvæsentlig del af DNGs succes er gode skuespillerpræstationer; især er TK og PP meget stærkt spillende. Skal nogle af rollerne fremhæves må det blive Alf og LM samt K+M, og specielt TK som K er helt uimodståelig. KPs styrke er sange og monologer (det er da også hende der foredrager hovedparten af disse); hun er også god i de længere optrin, men ofte kunstig i de helt korte sketches. PG er meget dårlig til at agere (sige replikker), men han er jo også komponist og pianist - ikke skuespiller. Og det er kun i ret begrænset omfang han medvirker i sketchene.

Afslutning

Er der en ting denne artikel demonstrerer til fulde, er det vanskeligheden ved at lave strengt objektive analyser af TV-underholdning. Man kan naturligvis gøre en lang række objektive iagttagelser, men hvordan kan man vide om seerne inorer sig over det samme, får de samme associationer som én selv. Selvom vi som danskere

nok har en nogenlunde fælles baggrund, behøver vi dog ikke at more os over det samme. Der kan være forskelle bestemt af opdragelse, uddannelse, erhverv (og forældres erhverv), køn, alder mv. Jeg må derfor gentage at jeg ikke har kunnet abstrahere fra hvad jeg har fundet morsomt, tværtimod - jeg har søgt at fremanalysere årsagerne til min egen latter.

Når dette er sagt skal det dog også siges, at der nok ikke kan være stor uenighed om hovedårsagerne til at DNG er effektiv som komisk underholdning. Tempoet, den rappe klipning, skuespillerpræstationerne, samspillet mellem bekendthed og overraskelse, den konstante overrumpling af publikums hverdags-logik, studiepublikummet og dets reaktioner, genbruget og det særlige DNG-univers samt nok også den glatte overflade, de manglende brudflader og fraværet af kontroversielle emner må være indiskutable årsagsforklaringer. Bortset fra småting som spillet med Ks høreproblemer og lånene fra "Julen har bragt ..." er der intet kontroversielt i DNG; seerne/publikum kan uden at føle sig provokerede overgive sig til K+M og lade dem føre sig opad mod en stadig mere ukontrollabel morskab. Dette sidste i modsætning til de satiriske TV-revyer, der dels ikke indeholder så lange optrin, dels (på skift) provokerer de store dele af publikum, som kan identificere sig med de (skiftende) personer/grupper der bliver gjort grin med.

Der kan næppe være tvivl om, at DNG er god underholdning for det brede lørdagspublikum; DNGs effektive og ikke-kontroversielle komik kan tiltrække stort set hele den danske befolkning uanset alder, køn, uddannelse eller politisk holdning.

Men det er en underholdning der ikke afsætter langvarige spor i bevidstheden. Det er harmløse løjer, nytteløst pjank, apolitisk underholdning eller hvad man nu vil kalde det. Imidlertid betyder det ikke at det er dårlig eller uengageret underholdning.

Det er muligt, at man kan argumentere for at lanceringen af en udsendelse som DNG er med til at gøre det danske TV-udbud mere harmløst og mindre samfundsengageret. Det er imidlertid et spørgsmål jeg ikke vil tage op her, dels fordi der fra og med 1981 hidtil kun har været sendt 12 DNG-programmer og dels fordi det vil kræve en nærmere undersøgelse af, hvilke programtyper DNG rent faktisk fortrænger. Det ser dog ud til at TV-U fremover ønsker at lægge mere vægt på dansk-

produceret komik - i hvert fald har de netop påbegyndt udsendelsen af en Monty Python-inspireret serie, "UPS!", der på nogen områder er en mellemting mellem DNG og "Så Gikk". Derimod er der andre nyskabte programtyper - fx "Øre-sound"/"Eldorado" - der på mere omfattende vis repræsenterer en problematisk udvikling inden for dansk TVs udbud.

Min afsluttende bemærkning skal derfor blot være den at DNG formentlig godt vil kunne hævde sig i konkurrencen med fx de amerikansk-producerede comedy-serier både nu og (især) når de kommercielle TV-satellitter begynder at sende her til landet.

Jeg vil rette en tak til TV-Underholdningsafdelingen, som både har stillet DNG-bånd til min rådighed samt besvaret spørgsmål fra mig. Også tak til provinsafdelingen, der har lånt mig gennemsynsfaciliteter.

En litteraturliste mangler. Jeg har i godt et år været fuldtidsarbejdsløs og har derfor hverken haft brug for eller motivation til at sætte mig ind i ret meget af den nye litteratur på området. Og det jeg har læst tidligere har jeg enten glemt eller i hvert fald efterhånden fået svært ved at henvise til. Sådan kan det gå i tider som disse.

Peder Meyhoff er pt. undervisningsassistent ved Danskoverbygningen, Aalborg Universitetscenter.